

VEČER

Svetozarevska 14, 2504 Maribor, SLOVENIA - tel. h.c. 02 / 23 53 500 - e-mail: pc@vecer.com

Datum: Ponedeljek, 12. November 2007 - Stran: V ŽARIŠČU

Bo nočni smuki odklenkalo?

Strokovnjaki za razsvetljavo vladi očitajo, da je popustila interesom astronomov in biologov

Z nočno smuko bi na Pohorju prav kmalu lahko bil konec. Vsaj če bo država vztrajala pri izvajanju septembra sprejete Uredbe o mejnih vrednostih svetlobnega onesnaževanja okolja, ki onemogoča potrebno osvetlitev smučišča. V Slovenskem društvu za razsvetljavo so ob robu petkovega kongresa slovenskih arhitektov namreč opozorili na neživljenjskost in absurdnost uredbe, ki so jo spisali na Ministrstvu za okolje in prostor. Če bo obveljala, v Sloveniji zagotovo nikoli ne bomo imeli nogometnega stadiona, ki bi bil uporaben, ko pade mrak.

Posebnost nogometnih stadionov po vsem svetu so prav reflektorji, uredba, ki je začela veljati pri nas, pa določa, da morajo biti površine športnih igrišč osvetljene s svetilkami, kot so asimetrični reflektorji, ki pa morajo izpolnjevati zelo specifične zahteve.

Tako se lahko pri nas po novem uporabljajo le svetilke, katerih delež svetlobnega toka, ki seva navzgor, je enak nič odstotkom. Takšna osvetlitev velja za vse športne prireditve, ob nogometu denimo tudi za smučanje in smučarske skoke. Zato se v društvu za razsvetljavo sprašujejo, ali na svetu sploh obstaja "en sam nogometni stadion, kjer so predvidene tekme višjega nivoja in je razsvetljava izvedena le s takimi svetilkami. Z upoštevanjem uredbe so dovoljene le izvedbe stadionov z zelo visokimi stebri. Osvetlitev nogometnega igrišča z asimetričnimi reflektorji po obodu s svetilkami, ki ne svetijo navzgor, pa je tehnično neizvedljiva. Zaradi obvezne uporabe zelo visokih stebrov se zaradi velike razdalja poveča električna moč, saj osvetljenost pada s kvadratom razdalje. Prav tako se poveča tudi osvetljenost okolice stadiona, saj je sipanje svetlobe vedno prisotno."

Jakopičevo sprehajališče, kakršno je danes.

Spomeniki brez glav

Tako je s svetilkami, ki jih uredba dopušča, nemogoče osvetliti smučarske steze za nočno smuko, pri kateri je potrebna osvetlitev od zgoraj navzdol, da je kontrast v svetlosti zadosten in smučanje ni moteno. Vse druge, tudi obstoječe osvetlitve prog postajajo zato z uredbo nelegalne. Ker uredba določa, da je lahko zunanji rob osvetljene površine kulturnega spomenika osvetljen najmanj meter pod strešnim napuščem, če je kulturni spomenik stavba, ali meter pod najvišjim robom spomenika, če je kulturni spomenik nepokrit objekt, bo zanimiva osvetlitev številnih spomenikov Maistra na konju, saj se lahko nemalokrat pripeti, da bo ponoči osvetljen le konj, medtem ko bo lahko neosvetljena glava generala počivala v temi. Ker lahko gre po uredbi mimo fasade kulturnega spomenika lahko 10 odstotkov svetlobnega toka in denimo, da je kip Franceta Prešerna pri Tromostovju v Ljubljani definiran kot kulturni spomenik, bo, ko bo osvetljen po uredbi, France Prešeren osvetljen, rešuje pa ga muza za njim, ki za potreben meter zvišuje zgornji rob spomenika. Po drugi strani pa so izložbe trgovin iz uredbe izvzete.

V društvu se sicer strinjajo, da uredbo o mejnih vrednostih svetlobnega onesnaževanja potrebujemo, a ne takšne, kot je bila sprejeta.

Čeprav je pri nas malo profesionalnih in precej amaterskih astronomov, so v društvu prepričani, da bomo morali za konjiček posameznikov plačevati prav vsi davkoplačevalci. Menijo, da bi z bolj življenjsko uredbo prihranili tudi precej proračunskih

sredstev, pri sprejeti uredbi pa je več kot očitno, da pri pisanju niso sodelovali strokovnjaki (v društvu so sicer že lani zaprosili ministrstvo, naj jih vključi v pisanje uredbe, op. p.) s področja razsvetljave in svetlobne tehnike, ampak le astronomi in biologi.

Kljub temu da je v vladnem gradivu zapisano, da uredba nima učinkov na javnofinančna sredstva, dejansko ni tako, saj je že v letu 2008 ocenjeni strošek zamenjave svetilk, kakor terja uredba, višji od 40.000 evrov.

Uredba, katere določbe naj bi večinoma zaživele v dveh do petih letih, namreč prepoveduje cestne svetilke, ki po vseh parametrih sicer ustrezajo, a so zaradi svetlobnotehničnih lastnosti nameščene pod kotom 5-7 stopinj. V društvu pojasnjujejo, da namestitvev takšne svetilke pod kotom ni naključna, ampak natančno preračunana, da je prečna enakomernost osvetljenosti (ali svetlosti) na vozišču in pločniku čim večja. Z izravnavo svetilk z vodoravnico bo del vozišča, ki je na nasprotni strani svetilke, premalo osvetljen. Tudi ohišje svetilke je narejeno za tak kot nagiba, a poslej bosta potrebna rezanje kandelabra pod vrhom in ponovno varjenje odrezanega kosa pod spremenjenim kotom. To pa seveda stane. Nesmotna je tudi zamenjava svetilk, izračuni kažejo, da jih bo treba zamenjati med 80 in 90 odstotki. V društvu za razsvetljavo so združeni predvsem projektanti, proizvajalci, prodajalci, izvajalci, merilci in drugi, ki jim je z novo uredbo zagotovljeno delo za naslednjih nekaj let.

Takšno bo videti sprehajališče, če bo uredba veljala.

KSENIJA KOREN